

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

6. De diuisione animæ, vt sic, in quinque genera potentiarum, & quatuor
gradus viuentiu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Respondeo negando minorem, ad cuius probationem dico, quod motus localis, per ordinem ad quem describitur anima, non est motus localis quomodocumque, nec motus localis, qualis est motus gravium & leuium; sed motus localis organicus petens procedere à substantia mediantibus partibus diuersæ rationis, ita ut earum diuersitas inueniat ad illum motum: huiusmodi autem motus localis non competit ulli rei, nisi animatæ, nec ab alio principio intrinseco potest provenire nisi ab anima.

QVÆSTIO VI.

De diuisione Animæ ut sic in quinque genera potentiarum, & quatuor gradus viuentium.

92. **I**N hac quaestione examinabitur diuisio vulgaris animæ ut sic, in vegetatiuam, sensitiuam, & rationalem; & præterea quo sensu sunt quinque genera potentiarum, & quatuor gradus viuentium.

CONCLUSIO I.

Optime diuiditur Anima ut sic tanquam in species realiter distinctas & diuersæ rationis, in animam vegetatiuam tantum, hoc est, illam quæ ultra operationes vegetatiuas, non habet operationes sensitivas ac rationales: & in animam sensitiuam tantum, hoc est, quæ supra vegetatiuas & sensitivas non habet rationales operationes: & in rationalem; quæ scilicet ultra vegetatiuas & sensitivas habet etiam rationales.

Hæc est communis, & patet: quia resera dantur huiusmodi tres species animarum inter se realissime distinctæ, in plantis, brutis, & hominibus; nec vlla prorsus anima assignari potest, quæ nõ sit aut vegetatiua tantum, aut sensitiva tantum, aut rationalis in sensu iam explicato: sed nihil aliud requiritur ad hoc, ut diuisio illa sit bona: ergo.

93. *Aduertendum autem*, quod non sit diuisio generis in species infimas, quia anima vegetatiua, quæ est vnum ex membris diuidentibus, est genus respectu plurium animarum vegetatiuarum sub se comprehensarum: anima enim vegetatiua cedri & cypressi, sine dubio distinguuntur species; & idem est de anima sensitiva ut sic; siquidem anima ouis & leonis distinguuntur specie. Non est etiam diuisio generis in species subalternas, quia anima rationalis, ut communiter supponitur est species infima. Est ergo diuisio generis in plures species, quarum aliqua est infima, aliqua non est, sicut diuisio animalis in brutum, & hominem.

Quod si placeret alicui hanc diuisionem reducere ad bimembrem, quamuis id non sit necessarium, facile poterit, diuidendo animam, ut sic, in vegetatiuam, quæ scilicet ultra vegetationem non habet sentire, & in sensitiuam, quæ ultra vegetationem habet sentire. Deinde subdividendo animam sensitiuam in eam quæ ultra vegetationem, & sensationem non habet discurre, quæ est sensitiva tantum; & in eam quæ ultra vegetationem, & sensationem habet discurre, quæ est rationalis. Vnde potest dici quod illa diuisio trimembris sit æquiualentem bimembris, quatenus scilicet est facile reducibilis ad bimembrem; sed hoc est parui momenti.

94. *Obiicies primo* membra diuidentia bonæ diuisionis excludere debent se inuicem, ita ut vnum ex illis non possit dici de altero in recto, sicut homo non potest prædicari de bruto, nec brutum de homine: sed anima vegetatiua potest dici de sensitiva, & hæc de rationali, nam sensitiva est etiam vegetatiua, & rationalis est etiam sensitiva, & vegetatiua; ergo illa diuisio non est bona.

Respondeo distinguendo minorem: vegetatiua, quæ est membrum diuidentis huius diuisionis, potest dici de sensitiva; aut sensitiva, quæ est alterum membrum diuidentis potest dici de rationali, nego minorem; vegetatiua & sensitiva abstracta ab his membris & anima rationali, transeat minor, & nego consequentiam. Quod autem vegetatiua, quæ est membrum diuidentis huius diuisionis, non possit prædicari de sensitiva, patet manifestè, quia quæ est membrum diuidentis non est vegetatiua quæcunque, sed vegetatiua tantum in sensu supra explicato: talis

autem anima non potest verè prædicari de sensitiva, & eodem modo discurrendum est de sensitiva in ordine ad rationalem.

95. *Obiicies secundo*: quæ ordinatim ponuntur in aliqua serie per modum superioris, & inferioris, non possent esse membra diuidentia bonæ diuisionis; vnde pessimè diuideretur substantia in animal, & hominem: sed vegetatiua anima est superius ad sensitiuam, & hæc ad rationalem: ergo mala est præmissa diuisio.

Respondeo ex dictis distinguendo minorem: vegetatiua tantum, quæ est membrum huius diuisionis, nego: vegetatiua abstracta ab illa & sensitiva, quæ non est membrum huius diuisionis, concedo minorem, & nego consequentiam.

CONCLUSIO II.

96. *Quatuor sunt genera viuentium, quæ à se inuicem sunt separabilia, & ad quæ omnia viuentia reduci possunt ita, ut nullum sit viuens, quod non contineatur sub aliquo genere ex illis.* Hæc est communis cum Philosopho, & patet, quia sunt quædam quæ vegetantur & non sentiunt, nec loco moventur progressiue, nec discurrent, ut sunt Plantæ: quædam vero quæ non vegetantur tantum, sed etiam sentiunt, sed non loco moventur progressiue, nec discurrent, ut conchæ: quædam, quæ rupibus, ac lapidibus adhærescunt, nec vquam ab vno in alium locum progressiue feruntur, licet moueant se localiter quoad partem sui, quando tanguntur: quædam quæ & vegetantur & sentiunt & locomouentur, sed non intelligunt, ut cætera Bruta: quædam denique quæ ultra has omnes functiones etiam intelligunt, ut homines: ergo dantur quatuor huiusmodi genera viuentium. Quod vero non dentur plura, patet: quia non potest assignari aliud genus. Quod autem omnia viuentia ad hæc quatuor genera reducantur, aut sub illis contineantur, patet etiam: quia non potest assignari vllum quod non contineatur.

Aduerte autem hæc quatuor viuentium genera esse propriè dicta genera, si quantum tantum excipias quod est intelligens, nam alia tria continent sub se plures species, quantum vero non comprehendit nisi solos homines, qui sunt omnes eiusdem speciei. Et licet vocentur gradus viuentium, hoc non obstat, quia tales vocantur ex eo, quod conceptus abstracti ab illis possint reperiri in vna & eadem anima, v.g. rationali, quæ habet omnes illas functiones.

97. *Obiicies*. Si darentur quatuor genera viuentium, darentur etiam quatuor genera animarum, & consequenter anima, ut sic deberet diuidi in quatuor animas specie distinctas, & non in tres.

Confirmatur: quia si potest sensitiva non locomotiva haberi, non magis distinguitur vegetatiua à sensitiva, quam sensitiva non locomotiva à sensitiva locomotiva, & consequenter tam bene possunt sensitiva locomotiva, & non loco motiva poni tanquam membra diuidentia animum ut sic, quam vegetatiua, & sensitiva.

Respondetur breuiter, ommissa superflua aliquorum speculatione ad saluandum trimembrem animæ diuisionem, & quatuor membra generum viuentium; concedendo primam sequelam, & negando consequentiam: quia licet posset anima diuidi in tres animas, adæquate, bene explicatis illis animabus diuidentibus, ut supra explicata sunt; hoc non impedit quo minus etiam optime, & adæquate diuidi posset in quatuor membra, modo saluatur distinctio sufficiens membrorum, & adæquatio.

Itaque optime diuideretur anima, ut sic, in vegetatiuam non sensitiuam: sensitiuam non locomotiuiam: sensitiuam locomotiuiam, non rationalem: & rationalem, & similiter optime possent assignari tres tantum gradus, aut genera viuentium, nimirum eorum quæ vegetantur, quæ sentiunt, & quæ intelligunt. Vnde concedo totam confirmationem, nec id est inconueniens.

Quod si non daretur aliquod viuens sensitivum, quod non esset locomotivum, illa quatuor genera viuentium nõ essent realiter distincta, & si sufficeret distinctio formalis, posset assignari plura genera, posset enim assignari gradus appetentium, nam appetitus elicitus ita arguit vitam,

Bene diuiditur anima in vegetatiuam, sensitiuam, & rationalem.

Quatuor sunt genera viuentium.

vitam, & habet connexionem cum anima, quam motus localis qualicumque. Vnde existimo Philosophum dum assignauit quatuor hæc genera viuientium, fuisse in opinione quod sensitiuitas, & loco motiuitas essent separabilia realiter.

CONCLUSIO III.

98. Dantur quatuor genera potentiarum vitalium, quæ realiter reperiuntur separata in diuersis animalibus, dantur vero quinque, ex quibus tamen vna non est sic separabilis ab aliis sicut reliquæ. Hæc in re debet esse communis ex suppositione præcedentis Conclusionis. &

Probatur prima pars: quia quodlibet genus animæ habet sibi potentiam particulariter convenientem: sed sunt quatuor genera animalium ac viuientium separabilia, ut patet ex præcedenti Conclusionis: ergo.

Confirmatur: quia datur potentia vegetatiua, sensitiua, loco motiua, & intellectiua, & ex his vegetatiua reperiuntur sine reliquis in plantis; sensitiua sine locomotiua & rationali, in aliquibus animalibus, locomotiua sine rationali in aliis animalibus: ergo dantur quatuor genera potentiarum realiter separabilia hoc modo.

Probatur secunda pars: quia præter illas quatuor potentias datur appetitiua, quæ tamen nequit esse absque sensitiua, nec hæc sine illa, si loquamur de appetitiua sensitiua: si vero loquamur de appetitiua rationali, hæc nequit esse absque intellectiua, nec è contra: ergo dantur quinque potentie vitales, quarum tamen vna non est sic separabilis sicut reliquæ.

Obiicitur: potentia nutritiua & generatiua sunt potentie realiter separabiles, est enim vna, nempe nutritiua, sine altera in mulla, ac aliis fortassis animalibus, ergo dantur plura quam quatuor genera potentiarum vitalium.

Respondetur negando consequentiam, quia illæ duæ potentie comprehenduntur nomine potentie vegetatiuæ, per potentiam enim vegetatiuam intelligitur potentia vitalis non sensitiua.

Obiicitur secundo: deberent dari quinque genera animalium, si darentur quinque genera potentiarum: ergo vel hæc Conclusio est falsa, vel præcedens, aut prima.

Respondetur negando sequelam antecedentis: quia plura genera potentiarum possent provenire ab vno genere ex generibus, aut speciebus animalium, & sic de facto genus potentie sensitiuæ & appetitiuæ provenit ab anima sensitiua ut sic.

QVÆSTIO VII.

Vtrum sint plures anime in quolibet animali.

99. QVandoquidem ex animalibus cætera præter hominem & vegetantur, quod ipsis convenit ratione animæ, quatenus vegetatiua est, & sentiunt quod ipsis convenit ratione animæ sensitiuæ; homo autem ipse præterea intelligat, & hoc habeat ab anima rationali, quæ talis est; non defuere qui dixerunt in homine esse tres animas realiter distinctas, à quarum vna haberet vegetare, ab altera sentire, & à tertia intelligere; in cæteris vero animalibus duas, vegetatiuam scilicet, & sensitiuam. Hinc examinari solet an ita sit; an potius quodlibet animal vnicam tantum animam habeat, quæ præstet omnia vitalia munera, quæ ipsi competunt.

Ut autem controuersia huius quæstionis melius intelligatur, aduertendum, non queri, an sint plures anime integrantes vnam totalem animam, quarum vna corresponderet vni parti corporis, & altera alteri, hoc enim examinandum est quæstione sequenti de diuisibilitate anime: sed an sint plures anime non natæ integrare vnam animam totalem, & correspondentes eidem parti corporis.

CONCLUSIO I.

100. In homine tantum datur vnicæ animæ, quæ est rationalis, & in aliis animalibus vnicæ animæ, quæ est sensitiua. Hæc est communissima cum Philosopho 2. de anima text. 31. Scoti 4. distinct. 44. quæst. 1. num. 4. D. Thoma 1. part. q. 76.

quos sui sequuntur & recentiores contra Platonem, Galenum, Occamum, Mayronium & alios: & ita videtur aliquibus colligi ex Scriptura, Patribus, & Conciliis, ut oppositam sententiam hæreticam censcant; alij vero temerariam & in fide periculofam. Sed omittis Theologicis probationibus ac censuris eas consequentibus: hic examinanda res est philosophice, & quoad rationem naturalem.

Probant aliqui primo: quia omnis anima est forma substantialis, sed plures formæ substantiales nequeunt esse simul in eodem subiecto naturaliter: ergo.

Vtrum hæc probatio admittentibus formam corporeitatis in viuentibus simul cum anima non est probanda: nisi quatenus supponeretur quod, qui ponit plures animas in animalibus, putent animam vegetatiuam, quam in ipsis ponunt cum sensitiua, esse eiusdem speciei cum anima vegetatiua plantarum; & animam sensitiuam, quæ in homine ponunt præter rationalem, esse eiusdem speciei cum anima sensitiua brutorum. Hoc autem supposito hæc probatio posset esse bona hoc modo formata: Non potest formæ completæ substantiali aduenire naturaliter alia forma substantialis, alias non esset cõpleta: sed anima vegetatiua plantarum est completa, & sensitiua etiam brutorum, alias plantæ essent entia incompleta, & bruta pariter: ergo non potest in brutis aut homine simul cum tali anima esse alia anima. At si quis putaret animam vegetatiuam brutorum esse distinctæ speciei à vegetatiua plantarum, & hanc esse formam completam, illa non hæc probatio nihil valeret contra eos. Et hinc sequitur non valere aliam probationem, quæ dicitur quod alias sequeretur hominem non esse vnum ens per se; nam si animæ dicerentur esse incompleta & subordinata, id non sequeretur magis quam sequitur de homine constituto ex forma corporeitatis.

101. Probatur secundo Rursum, quia anima rationalis est forma substantialis informans ac tribuens materiæ esse substantiale, tum corporeum, quia non est capax esse incorporei, neque datur medium inter esse corporeum & incorporeum, tum viuens, quia cum sit principium vitæ, non potest dare esse non viuens: sed non potest dare ipsi esse viuens insensibile: ergo sensibile, & consequenter à primo ad vltimum dat materiæ tres gradus vitæ, nempe vegetatiuum, sensitiuum & rationalem, & consequenter superfluerent aliæ animæ.

Hæc probatio eo tendit, ut non possit dari vlla anima rationalis, quæ non tribueret esse vegetatiuum & sensitiuum: sed certe difficile est assignare repugnantiam in hoc: & facile responderi posset ad rationem hanc Rursum, dicendo quod anima rationalis non adueniret materiæ, nisi iam constitutur in esse viuens per animam vegetatiuam, & in esse sensitiui per animam sensitiuam, & ipsa mer constitueret compositum constitutum per illas animas in esse intellectui; nec ab illa haberet vlla ratione illud compositum, aut posse se nutrire, aut posse sentire, præsertim sensatione distincta à sensationibus rationalibus.

Hinc sequitur non valere aliam probationem Toletii, nempe quod sequeretur, si anima non esset sensitiua, quod non esset forma informans, sed forma subsistens instar Angelij; quamuis enim non esset sensitiua, posset aduenire corpori sensitiuo incompleto & ipsum informare.

Probatur tertio, quia sensatio & nutritio impediunt contemplationem: ergo proveniunt ab eadem anima, à qua provenit contemplatio: alias enim contemplatio non deberet impediri per illas: sed si omnia illa proveniant ab eadem anima, non sunt multiplicandæ plures: ideo enim essent multiplicandæ, quia non possent provenire ab vna anima.

Contra: quia quamuis provenirent hæ operationes à diuersis animalibus, hæ tamen animæ possent habere subordinationem talem inter se, ut vna anima posset impedire operationes alterius.

102. Melior probatio conclusionis est, quod non sint multiplicandæ entia sine necessitate, sed nulla est necessitas ponendi in animalibus plures animas, nec vlla, prout

Q99 3 est